

Лепетченко А. Г., студентка
Тарасенко К. В., к. філол. н., доц.
Запорізький національний технічний університет

РИСИ РОМАНУ-АНТИУТОПІЇ У ТВОРІ «451 ГРАДУС ЗА ФАРЕНГЕЙТОМ»

Однією з характерних особливостей літературного процесу ХХ століття – початку ХХІ століття є жанрова нестабільність, синтез літературних напрямків і жанрів, криза традиційних уявлень та трансформація майже усіх жанрових моделей. На історико-літературній мапі з'являються твори, які є сміливим експериментом в аспекті жанру, стилю та методу письменника. Доволі популярним в цьому аспекті є жанр антиутопії (Є. Зам'ятін «Ми», К. Воннегут «Механічне піаніно», О. Гакслі «Новий чудовий світ», Дж. Оруел «1984»). Одним із репрезентативних творів в жанровій парадигмі антиутопії є роман відомого американського письменника Рея Бредбері – «451 градус за Фаренгейтом».

Аналіз роману Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» показав в ньому наявність риси роману-антиутопії як: статичність описуваної системи; зображення нового, майбутнього споживацького суспільства; простір роману – держава з тоталітарною системою управління; абсурд описуваної ситуації; заперечення минулого в романі; головний герой твору – бунтар-одинак, що знаходиться в опозиції до існуючого ладу; опис природи своєю барвистістю підкреслює приреченість ситуації; шлях до самопізнання головного героя, його власна еволюція, здійснюються в напрямку: від антигуманізму до гуманізму; процеси, що відбуваються в романі, перебільшені і не є науковим прогнозом.

У романі Р. Бредбері описує США в майбутньому. Науково-технічний прогрес в країні призводить до полегшення людського життя і в той же час до деградації людини, яка стає все більш залежною від розваг, стає байдужою, малорухливою, пасивною, нечутливою до оточуючого світу.

Статичність державної системи у США показано в тому, що гарантією спокою могла слугувати лише повна односторонність, домогтися якої можливо було, по-перше, насадженням доступної ідеології і жорсткої дисципліни і, по-друге, усуненням факторів, що спонукали людей до вільного мислення: ідеї, викладені в книгах, визнали найбільш небезпечними. Ідейна доктрина звучить так: «Ми всі повинні бути однаковими. Не вільними і рівними від народження, як сказано в конституції, а однаковими ... не буде велетнів, поруч з якими інші відчують свою нікчемність ... книга – це заряджена рушниця в будинку сусіда. Спалити її! Розрядити рушницю!. Треба приборкати людський розум» [1, с. 24]. Потреба в духовному саморозвитку і прояві

індивідуалізму у членів суспільства була витіснена прискоренням ритму життя і великою кількістю розваг, які пропонувалися людям в будь-яку вільну для них хвилину.

Характерним для роману-антиутопії є вихід поведінки героїв роману за рамки шаблонного. Як відомо, всі процеси в утопічному суспільстві, в тому числі і спілкування, відбувається за певним зразком. В даному творі ж поведінкові зразки порушують не тільки володарі вільних поглядів, а й типові громадяни. Прикладом може послужити подруга дружини Монтега – людина невеликого розуму і обмеженого кругозору, яка мимоволі розплакалася від невідомих раніше почуттів, вперше в житті почувши вірш.

До відкритого протистояння все більше схиляється головний герой Гай Монтег: бажання змінити середовище, в якій він перебуває, в кінцевому підсумку штовхає його на вчинення декількох злочинів і подальшу втечу.

Антиутопічний роман Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» – це роман, у якому було розкрито абсурдність і безглуздість нового порядку. В творі простежується деіндивідуалізації суспільства, переорієнтація його інтересів на споживання і зниження його загальної ерудиції. На етапі свого створення воно претендувало на бездоганність, однак згодом пішло по негативному шляху розвитку.

Зображуючи Америку XXI століття, Бредбері моделює картину майбутнього на основі існуючих сьогодні тенденцій. Письменник у своєму романі створює антимодель за допомогою символіки своїх фантазій. Він розмірковує про долю земної цивілізації, про майбутне Америки, з її нестандартно сформованим менталітетом, з її національним колоритом.

Література

1. Бредбері Р. 451 градус за Фаренгейтом. Тернопіль : Богдан, 2015. 272 с.